

містяться в християнських, давньоскандинавських, індуїстських та інших міфологічних уявленнях.

Таким чином, міф є складним і багатогранним явищем, яке в історії культури змінює свої функції та постійно еволюціонує разом із людським суспільством. Міфологія є надбанням людського досвіду, яке знаходиться у площині несвідомого, продукує аналогії, асоціації, афективно-інтуїтивні реакції.

Список використаних джерел:

1. Борисенко В.К. Свята і обряди народного календаря. Українська етнологія. Київ, 2007. С. 287.
2. Гримич М.В. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців. Київ, 2000. С. 197.
3. Иванов В.В. Народные рассказы о домовых, леших, водяных и русалках. Сборник Харьковского историко-филологического общества. Т. 5. Вып. 1. Харьков, 1993. С. 25.
4. Костомаров Н.И. Славянская мифология. Москва, 1994. 688 с.
5. Милорадович В.П. Заметки о малорусской демонологии. Мертвецы. Русалки. Черти. Киев, 1991. 24 с.
6. Шейнман М.М. Вера в дьявола в истории религии. Москва, 1977. С. 20–21.

Копанський Т.Ю.

студент,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

МЕТАМОДЕРН І АНІМАЦІЙНИЙ СИТКОМ

Ми живемо у час багатошарової мультикультурності й еkleктизму. Поп-культура щільно проникла у життя звичайних людей. Все більше речей стають культовими, варто тільки з'явитись у вигляді посилання. Нині дуже розмиті грані між художніми напрямками і течіями, тому постає нагальна потреба у конкретизації їх визначень.

Метамодерн вперше згадано 1975 року в творі американського письменника Масуда Заварзаде, який використовував його для опису естетики або настанов, що виникали в американських літературних наративах з середини 1950-х. Робін ван ден Аккер та Тімотеус

Вермьолен, автори «Нотатків про метамодернізм» (Notes on Metamodernism), були першими, хто почав використовувати термін у його сьогоднішньому значенні [2]. Проблематику метамодерна сформулював голландський філософ Робін Ван Ден Аккер: «У метамодернізмі закінчується постмодерністське відчуття стабільності і перманентного прогресу...» [5, с. 333].

Характерність модерну полягає в наївності та фанатичній вірі в утопічне, світле майбутнє. Від нього нова реальність взяла гаряче бажання зробити що-небудь дуже велике, вирішити всі проблеми, пізнати світ. Реакцією на ідеалізм і наївність, у свою чергу, є скептицизм, нігілізм, іронія і вульгаризація. Але, як і в постмодернізмі, людина залишається особистістю. Однак, метамодернізм – це не просте антипостмодерне повернення до позитиву. Це чутливість, яка віддає належне постмодерному цинізму, одночасно звільняючи місце для безсоромного самовираження, що може бути емоційно позитивним чи негативним. Сам метамодернізм не визначає і не окреслює замкнену систему думок, він не задуманий як філософія чи мистецький рух, не диктує жодного конкретного набору естетичних цінностей чи методології. Це хитра суміш з модернізму і постмодернізму, тотальної іронії та безмежної ширості, поєднання різнополярних речей, наївна іронія на чолі релятивізму.

Метою статті є зміна погляду на звичні та банальні речі, котрі містять у собі глибокий зміст, не зважаючи на несерйозний зовнішній вигляд. Перед нами стоїть завдання актуалізувати механізм передачі їх внутрішнього змісту, їх доцільність і проблематику в сучасному, переважно консервативному, світі.

Культурні епохи – це атмосфера, а не закони чи статuti. Невловимий ефір, що проникає у всіх, хто живе в ньому. Це той самий дух часу. З точки зору ідеологів метамодерна ми вступаємо в нову епоху, де незвичний спосіб дивитися на культуру покликаний витягнути суспільство з глухого кута модернізму та постмодернізму. Радикальні ідеї модерну можуть бути компенсовані постмодерністським запереченням і сумнівом. Метамодерн – це невловима істина десь посередині. Метамодерн втілює у собі людський дуалізм і мінливість – «асоціації», про які ще говорив соціолог Георг Зіммель. На думку Зіммеля [4], людина подібна до маятника, який постійно рухається між двома крайнощами, прагнучи до балансу, але так ніколи його не знаходить. Цим Зіммель пояснює мінливість людської природи. Отже,

жоден з нас не може бути категорично пояснений, бо ми постійно перебуваємо в русі.

Завдяки цьому новому почуттю ми можемо не зацикловатися на великих метанаративах, а шукати власну мету. Таким чином, розгойдування між модерністською серйозністю і постмодерністською іронією підіймає метамодерн над ними. У метамодерні людям відкривається повнота культури, тому що можна без іронії і невігластва сприймати всю музику, літературу, ігри та фільми, адже в ньому немає високого і низького, а є єдиний потік, де важливий кожен елемент. Метамодерн сприймає світ і культуру як один загальний потік змістів, які є частини загальної істини, де кожна одиниця важлива і самодостатня. У ньому немає місця снобізму, елітизму, немає високої та низької культури. Суб'єкт, культура, політика, філософія зливаються в одне постійно рухоме ціле [4].

Головні герої метамодерна – не зразково-показові персонажі, а прямо протилежні таким. Мультсеріали «Сімпсони», «Футурама», «Південний парк», «Рік і Морті» – все це яскраві культурологічні приклади метамодерна. Основна форма – бунт, руйнування доценту, це коливання між правдами, між позитивними героями модерну (бездоганні люди, відмінні батьки, чоловіки, дружини, матері, прекрасні професіонали) й іронічністю постмодерну (чарівні негідники, хулігани, відверті придурки, пияки, руйнівники з неймовірною харизмою). Це мультфільми для дорослих, що поєднують у собі безліч постмодерністських іронічних послань на впізнаваних фігур Голлівуду, шалених сюжетів і дивовижних анімаційних трюків із дуже сердечним і серйозним вивченням депресії, залежності та етики вирішення цих та інших дуже людських проблем. Поєднання неймовірно сміливих сценарних ідей і їх влучних втілень яскраво доводить безмежні можливості анімації.

Так, серіал «Рік і Морті» спочатку замислювався як хуліганська пародія на культове «Назад в майбутнє». У підсумку з глузування виріс успішний самостійний проєкт, який являє собою еkleктичний мультивсесвіт з власними персонажами і унікальними локаціями. Кожний вигаданий всесвіт в серіалі до деталей продуманий аби виглядати гармонійно та логічно, попри те, що є сюрреалістичним. Влучним описом візуального стилю мультсеріалу є мінімалістичність зображення та психоделічність форм і кольору. Характерною рисою стилістики «Ріка і Морті» є взаємодія грайливості зображуваного з його жажливістю. У мультсеріалі можна зустріти багато доволі неприємних

форм і структур. Інопланетне та фантастичне часто постає перед нами потворним та слизьким, у цьому автори наслідували Кроненбурга, який досліджував ставлення людини до потворного та жахливого. Локації створювались з поєднання художниками двох або трьох архітектурних стилів, земної рослинності та вигаданими неземними візуальними ефектами. Завдяки цьому складається враження, ніби ці світи існували вже багато століть.

Спочатку складна багаторівнева іронія, потім іронія над іронією, а потім іронія над іронією над іронією. Постійна насмішка над усім. У такому статусі абсолютна істина існувати не може. Саме в таких умовах зароджується релятивізм. Добро і зло відносні, як брехня і правда. В одній позиції добре, а в іншій позиції вже погано. «Рік і Морті» – це анімаційний ситком з вертикальним сторітелінгом. Традиційно серії мають дуже слабкий зв'язок між собою. Головні персонажі практично не змінюються протягом усього серіалу. Потрібно сказати про схильність анімаційних ситкомів до відсилок поп-культури. Фреді Крюгер, інопланетяни в одязі з «Зоряного шляху», створіння Кроненберга тощо. Звичним стає безкінечний неймдропінг.

Важлива особливість анімаційного ситкома полягає в тому, що в його центрі завжди лежить драма людських відносин. Криза шлюбу, особливості дорослішання, стосунки батьків і дітей. У той же час наявність в домі Смітів космічного корабля, інтергалактичного телебачення чи ручного дракона, помішаного на сексі, не робить всі ці вічні конфлікти менш впізнаваними. Відносність усього, що відбувається навколо, породжує абсолютно нове ставлення до життя. Герої не розуміють і не зможуть зрозуміти, вони знаходяться в ілюзії, чи є вони справжніми. Герої мультсеріалу просто сприймають це і живуть у світі, в якому опинились [3; 6].

У «Ріка й Морті» багато насилля. Жорстокість і смерть тут представлені відкрито. Насилля презентовано на рідкість винахідливо, чимось схоже зі стилем Квентіна Тарантіно, в якого яскраве і неприродне насилля – це спосіб відсторонитись від того, що відбувається на екрані. Але в «Ріку й Морті» насилля працює на протилежне: тут це спосіб показати, що мультиплікаційна реальність, яка зазвичай здається нам гранично умовною, насправді не боїться труднощів і неоднозначності реального світу. Веселий нігілізм різко контрастує з серйозністю порушених тем, і виділяє моральні дилеми, з якими стикаються герої. Хаос, з якого складається навколишній світ, в

яких знаходяться персонажі, вся анархія мультивсесвіту не може бути подолана жодним чином, крім як за допомогою нігілізму [3; 6].

Не зважаючи на іронію, нігілізм, релятивізм – усе, що притаманне метамодернізму, через все пробивається «нова щирість», яку передбачив у своєму нарисі 1993 р. «E Unibus Pluram: Television and U.S. Fiction» письменник Девід Фостер Воллес. Традиційні, класичні цінності, такі як, любов, дружба, гуманізм, сім'я не заперечуються, а навпаки захищаються з нових позицій і методів метамодернізму. Через тонни іронії та чорного гумору проривається щирість, яка зараз набагато цінніша, ніж раніше.

Отже, метамодернізм – це коливання, а не стабільність, аргумент без відповіді. Після модернової надії та постмодерністських розчарувань метамодернізм виявляє золоту середину між ними. Метамодернізм є виразним уособленням сучасної неоднозначної культури, існує потенційна можливість виходу метамодерну за рамки фізичного досвіду в поле трансцендентного, будучи, таким чином, свого роду релігією особистості і свободи. Ситком «Рік і Морті» можна вважати ідеальним прикладом метамодерністської концепції, він – смішний і жорстокий, фантасмагоричний і сповнений насилля, насичений сатирою та відсиланнями до безлічі проектів сучасної поп-культури. З першого кадру «Рік і Морті» може навіть відштовхнути невідготовленого глядача, проте за цим слідує звання. Мультсеріал, безперечно, залишиться в історії, як характерний твір мистецтва доби метамодерну.

Список використаних джерел:

1. Luke Turner. METAMODERNIST // MANIFESTO. 2011. URL: <http://www.metamodernism.org/> (дата звернення: 10.10.2020).
2. Метамодернізм. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Metamodernism> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Альманах метамодерна. Рик и Морти. URL: <https://zen.yandex.ru/media/id/5e7b6b6be2d65a07d748cc85/almanah-metamoderna-rik-i-morti-5e7c851b08fc12230bb4966a> (дата звернення: 10.10.2020).
4. Метамодерн – новый способ смотреть на мир. URL: <https://newtonew.com/culture/wow-metamodern> (дата звернення: 10.10.2020).
5. Гусельцева М.С. Метамодернизм в психологии: новые методологические стратегии и изменения субъективности. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Психология.* 2018. Т. 8. Вып. 4. С. 327–340. URL: <http://hdl.handle.net/11701/15169>
6. Как устроен сериал «Рик и Морти» мир. URL: <https://youtu.be/m4P1MuSNFqU> (дата звернення: 10.10.2020).